IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 21 Issue 2 May 2026

TARBIYA FANINI O‘QITISHNING AYRIM DOLZARB MASALALARI

Nurimova Dildora Xolmurod qizi
Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universiteti
3-kurs talabasi
nurimovadildora211@gmail.com
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20389637

Anotatsiya: Ushbu maqolada tarbiya fanini o‘qitish jarayonidagi dolzarb muammolar, zamonaviy pedagogik yondashuvlar hamda tarbiyaviy faoliyat samaradorligini oshirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar va kompetensiyaviy yondashuv asosida tarbiya fanini tashkil etishning ahamiyati yoritilgan. Yosh avlodning ma’naviy-axloqiy tarbiyasini rivojlantirishda oila, maktab va jamiyat hamkorligining o‘rni ochib berilgan.
Kalit so’zlar: tarbiya fani, pedagogik yondashuv, interfaol metodlar, ma’naviy tarbiya, kompetensiya, ta’lim sifati, yoshlar tarbiyasi.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТА ВОСПИТАНИЕ

Абстрактный: В данной статье анализируются актуальные проблемы преподавания предмета «Воспитание», современные педагогические подходы и вопросы повышения эффективности воспитательной деятельности. Особое внимание уделено использованию интерактивных методов, цифровых технологий и компетентностного подхода в образовательном процессе. Также раскрывается роль сотрудничества семьи, школы и общества в духовно-нравственном воспитании молодого поколения.
Ключевые слова: воспитание, педагогический подход, интерактивные методы, духовное воспитание, компетенция, качество образования, воспитание молодежи.

CURRENT ISSUES IN TEACHING THE SUBJECT OF UPBRINGING EDUCATION

Annotation: This article analyzes current issues in teaching the subject of upbringing and education, modern pedagogical approaches, and ways to improve the effectiveness of educational activities. Particular attention is paid to the use of interactive methods, digital technologies, and competency-based approaches in the teaching process. The article also highlights the importance of cooperation between family, school, and society in the moral and spiritual development of the younger generation.
Keywords: upbringing education, pedagogical approach, interactive methods, moral education, competency, quality of education, youth development.

KIRISH

Bugungi kunda ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar yosh avlodni har tomonlama barkamol shaxs sifatida tarbiyalash masalasiga alohida e’tibor qaratishni talab etmoqda. Ayniqsa, globallashuv jarayoni, axborot oqimining keskin ortishi va zamonaviy texnologiyalarning keng kirib kelishi yoshlar dunyoqarashi hamda ma’naviy tarbiyasiga kuchli ta’sir ko‘rsatmoqda. Shu sababli umumta’lim muassasalarida tarbiya fanini samarali tashkil etish bugungi davrning eng muhim pedagogik vazifalaridan biri hisoblanadi.

Tarbiya fani o‘quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik, ijtimoiy mas’uliyat, odob-axloq me’yorlariga rioya qilish kabi muhim fazilatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Mazkur fan orqali yoshlarning nafaqat bilim darajasi, balki ma’naviy-axloqiy dunyoqarashi,

mustaqil fikrlashi va hayotiy pozitsiyasi ham rivojlanadi. Shu jihatdan tarbiya darslari jamiyat taraqqiyotida muhim o‘rin egallaydi.

Biroq hozirgi davrda tarbiya fanini o‘qitish jarayonida ayrim muammolar ham uchramoqda. Xususan, an’anaviy metodlarning ustunligi, interfaol yondashuvlardan yetarli foydalanilmasligi, raqamli texnologiyalarni dars jarayoniga samarali integratsiya qilishdagi kamchiliklar hamda oila va maktab hamkorligining sustligi ta’lim sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Bundan tashqari, internet va ijtimoiy tarmoqlardagi turli salbiy axborotlarning yoshlar ongiga ta’siri tarbiyaviy ishlarni yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Mazkur maqolada tarbiya fanini o‘qitishdagi ayrim dolzarb masalalar, ularning kelib chiqish sabablari hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida muammolarni bartaraf etish yo‘llari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Hozirgi davrda tarbiya fanini o‘qitish jarayoni nafaqat o‘quvchilarga axloqiy tushunchalarni yetkazish, balki ularda mustaqil fikrlash, hayotiy qarashlarni shakllantirish va ijtimoiy muhitga moslashish ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan ham ahamiyatlidir. Chunki zamonaviy jamiyatda yoshlarning ma’naviy tarbiyasiga ta’sir qiluvchi omillar tobora kengayib bormoqda. Ayniqsa, internet tarmoqlari, ommaviy madaniyat va turli axborot oqimlari o‘quvchilarning dunyoqarashiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Shu sababli tarbiya fanini o‘qitishda eski yondashuvlar bilan cheklanib qolish yetarli samara bermaydi.

Bugungi kunda ayrim ta’lim muassasalarida tarbiya darslari ko‘proq nazariy suhbat tarzida tashkil etilmoqda. Natijada o‘quvchilar dars jarayonida passiv tinglovchiga aylanib qolmoqda. Vaholanki, tarbiya fanining asosiy maqsadi o‘quvchini faqat ma’lumot bilan tanishtirish emas, balki unda hayotiy ko‘nikma va ijobiy fazilatlarni shakllantirishdan iboratdir. Shu jihatdan interfaol metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bahs-munozara, muammoli vaziyatlar, rolli o‘yinlar, kichik guruhlarda ishlash kabi usullar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi hamda ularni erkin fikr bildirishga o‘rgatadi.

Tarbiya fanini o‘qitishda raqamli texnologiyalarning imkoniyatlaridan foydalanish ham dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Hozirgi o‘quvchilar axborotni ko‘proq vizual va interaktiv shaklda qabul qiladi. Shuning uchun videomateriallar, elektron taqdimotlar, onlayn platformalar va multimedia vositalari dars samaradorligini oshirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Ayniqsa, real hayotiy misollar asosida tayyorlangan videolar o‘quvchilarning mavzuga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi hamda tarbiyaviy ta’sirni oshiradi.

Shuningdek, tarbiya jarayonida oila va maktab hamkorligining o‘rni alohida ahamiyatga ega. Chunki bola tarbiyasining asosiy qismi oilada shakllanadi. Agar maktabdagi tarbiyaviy faoliyat oiladagi muhit bilan uyg‘unlashmasa, kutilgan natijaga erishish qiyinlashadi. Shu sababli ota-onalarni tarbiyaviy jarayonlarga faol jalb qilish, ular bilan muntazam suhbat va seminarlar tashkil etish muhim hisoblanadi.

Yana bir muhim masala — yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etishdir. Bo‘sh vaqtni foydali mashg‘ulotlar bilan o‘tkazmagan o‘quvchilar turli salbiy ta’sirlarga tez berilishi mumkin. Shu bois maktablarda sport, kitobxonlik, san’at va ijodiy to‘garaklar faoliyatini kuchaytirish tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Hozirgi ta’lim tizimida pedagogning kasbiy mahorati ham tarbiya fanining sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Zamonaviy o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o‘quvchilar uchun psixolog, motivator va ma’naviy yo‘lboshchi vazifasini ham bajarishi kerak. Shu sababli pedagoglarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, zamonaviy metodlarni o‘rgatish va malakasini muntazam oshirib borish muhim vazifalardan biri sanaladi.

Demak, tarbiya fanini o‘qitishdagi mavjud muammolarni bartaraf etish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng qo‘llash, oila va maktab hamkorligini mustahkamlash hamda yoshlarning ma’naviy ehtiyojlariga mos innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarur hisoblanadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida tarbiya fanini o‘qitish jarayonida uchrayotgan ayrim muammolar va ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri tahlil qilindi. Kuzatishlar shuni ko‘rsatadiki, tarbiya darslarini faqat nazariy tushuntirish asosida tashkil etish o‘quvchilarning mavzuga bo‘lgan qiziqishini pasaytiradi. Aksincha, interfaol metodlar asosida olib borilgan mashg‘ulotlar o‘quvchilarning erkin fikrlashi, jamoa bilan ishlashi va muammoli vaziyatlarga mustaqil yondashish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Muhokama jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish tarbiya fanining samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biri ekanligi aniqlandi. Xususan, videomateriallar, taqdimotlar, hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar hamda multimedia vositalari o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirishga yordam beradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar orqali o‘quvchilarning mustaqil izlanish olib borishga bo‘lgan qiziqishi ham ortadi.

Tahlillar natijasida oila va maktab hamkorligi tarbiya jarayonining muhim tarkibiy qismi ekanligi kuzatildi. Ota-onalar bilan muntazam hamkorlik olib borilgan hollarda o‘quvchilarning xulq-atvori, darsga munosabati va ijtimoiy faolligida ijobiy o‘zgarishlar yuzaga keladi. Bu esa tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshirishda hamkorlik muhitining muhim o‘rin tutishini ko‘rsatadi.

Shuningdek, yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish ham tarbiyaviy faoliyatning muhim yo‘nalishlaridan biri ekanligi aniqlandi. Turli to‘garaklar, sport va ijodiy mashg‘ulotlarga jalb etilgan o‘quvchilarda ijtimoiy faollik va mas’uliyat hissi yuqoriroq shakllanishi kuzatildi.

Olib borilgan tahlillar asosida tarbiya fanini o‘qitishda zamonaviy yondashuvlarni keng qo‘llash, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish hamda ta’lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim natijalarni berishi mumkin degan xulosaga kelindi. Natijada o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy faolligi yanada rivojlanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tarbiya fanini samarali o‘qitish bugungi ta’lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki ushbu fan orqali yosh avlodning ma’naviy-axloqiy qarashlari, ijtimoiy faolligi va hayotga bo‘lgan munosabati shakllanadi. Zamonaviy jamiyatda yuz berayotgan axborot va texnologik o‘zgarishlar tarbiya jarayoniga yangicha yondashuvlarni joriy etishni talab etmoqda.

Maqola davomida tarbiya fanini o‘qitishda uchrayotgan ayrim muammolar — an’anaviy metodlarning ustunligi, interfaol yondashuvlarning yetarli emasligi, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishdagi kamchiliklar hamda oila va maktab hamkorligidagi muammolar tahlil qilindi. Ushbu omillar tarbiyaviy faoliyat sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi aniqlandi.

Shu bilan birga, interfaol metodlardan foydalanish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash va o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga yo‘naltirish tarbiya darslarining samaradorligini oshirishga xizmat qilishi asoslab berildi. Ayniqsa, pedagogning kasbiy mahorati, kommunikativ kompetensiyasi va zamonaviy yondashuvlarga tayyorligi tarbiya fanining sifatini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Demak, tarbiya fanini rivojlantirish uchun ta’lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish, oila va maktab hamkorligini mustahkamlash hamda yoshlarning ma’naviy ehtiyojlariga mos innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish zarurdir. Bu esa kelajakda

ma’naviy yetuk, mustaqil fikrlaydigan va jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo‘sha oladigan yoshlarni tarbiyalashga xizmat qiladi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. “Tarbiya” fani konsepsiyasi. – O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi hujjatlari.
3. Ishmuhamedov R. “Ta’limda innovatsion texnologiyalar”. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
4. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. “Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot”. – Toshkent, 2016.
5. Karimov I. A. “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch”. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
6. Pedagogika va psixologiya bo‘yicha zamonaviy ilmiy maqolalar to‘plami.
7. Umumta’lim maktablarida tarbiya fanini o‘qitish bo‘yicha metodik qo‘llanmalar.